

e-ISSN: 2667-6117

Yıl / Year: 2026

Cilt / Volume: 8

Sayı / No: 1

Eserin Türü / Manuscript Type

Araştırma Makalesi / Research Article

DOI:
10.47136/asbuhfd.1882364.

Makale Gönderim Tarihi / Received: 05.02.2026

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 13.05.2026

Hakem Değerlendirmesi / Peer Review: Çift kör hakem.
Double peer-reviewed.

Anahtar Kelimeler / Keywords: İnfaz hukuku, Tazminat, Koruma tedbirleri Dolayısıyla tazminat, Denetimli serbestlik, Müddetname. Execution law, Compensation, Compensation due to protective measures, Probation, term letter.

Atf / Citation: Topuz, Veysel ve Topuz, Dilan Fatma. "Türk İnfaz Hukukundaki Hatalı Uygulamalar Sebebiyle Açılacak Tazminat Davalarında Görevli Mahkeme" *ASBU Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8, no.1 (2026) 18-37.

Yazar Bilgileri / Authors Information:

* Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi, veysel.topuz@inonu.edu.tr, 0000-0002-9831-2816

** Dr. Arş. Gör., İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ftmdlncbl@gmail.com, 0000-0002-7872-1823.

Sorumlu Yazar / Veysel Topuz

Katkı Oranı %50 - %50

Teşekkür / Acknowledgments: Bulunmamaktadır.

Finansal Destek / Financial Support: Finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Kurul Onayı / Ethics Committee Approval: Çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Yapay Zeka Araçlarının Kullanımı / Use of Artificial Intelligence: Yapay zeka araçlarından yararlanılmamıştır

TÜRK İNFAZ HUKUKUNDAKİ HATALI UYGULAMALAR SEBEBİYLE AÇILACAK TAZMİNAT DAVALARINDA GÖREVLİ MAHKEME

The Court Responsible For Compensation Cases To Be Filed Due To Errors In Turkish Enforcement Law

Veysel TOPUZ*

Fatma Dilan TOPUZ**

Öz

Ceza hukuku ile tazminat hukuku, hukukun farklı dallarına ait bölümler olmakla birlikte her iki hukuk dalının birbirine yaklaştığı bazı alanlar söz konusudur. Bunlardan bir tanesi de soruşturma ve kovuşturma işlemleri sırasında hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle ağır ceza mahkemesi veya Tazminat Komisyonunda (6384 sayılı Kanunla kurulan) açılacak olan tazminat davalarıdır. Gerçekten de bir ilk derece ceza mahkemesi olan ağır ceza mahkemesi CMK m. 141 ve devamında öngörülen düzenlemeler uyarınca koruma tedbirlerinin hukuka aykırı uygulanması dolayısıyla açılabilir olan tazminat davasını, tazminat hukukunun genel kural ve prensipleri uyarınca karara bağlamaktadır. Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında söz konusu olan hukuka aykırı karar ve işlemler için tazminat talebine ilişkin CMK m. 141 ve devamında açık bir düzenleme bulunmaktadır. Bununla birlikte yürütülen ceza muhakemesi sonucunda bir mahkûmiyet kararı verilmiş ve bunun infazına başlanmış olduğunda, infaz sırasında söz konusu olabilecek hukuka aykırı karar ve işlemler dolayısıyla tazminat davası açılıp açılmayacağı meselesi tartışmalıdır. CMK m. 141 ve devamında öngörülen hükümlerin bu husus bakımından kıyasen uygulanıp uygulanamayacağı meselesi problemlidir. Üstelik tazminat davası açılabilirliğini kabul etsek dahi, bu konuda görevli mahkemenin adli yargı kolunda mı yoksa idari yargı kolunda mı bulunduğu meselesi de ihtilaflıdır. CMK m. 141 ve devamı hükümleri uyarınca açılacak olan tazminat davası, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında meydana gelen işlemler dolayısıyla uygulanabilecektir. Çalışmaya konu edilen aşama ise infaz aşaması olduğundan ve artık kovuşturma evresinden bahsedilemeyeceğinden bu süreçte meydana gelen hukuka aykırılıklar için bahsi geçen hükmün uygulanamayacağını hemen ilk başta söyleyebiliriz. Bununla birlikte Yargıtay'ın aksi yönde kanaat bildirdiği, CMK m. 141 ve devamının kıyasen uygulanması gerektiğini belirten kararları da bulunmaktadır. Yargı işlemi geniş manasıyla aynı zamanda bir idari işlem olduğundan idari yargıda mı yoksa genel hükümler uyarınca özel hukuk yargısında mı tazminat davası açılacağı meselesi de farklı yargı kararlarına konu olmuştur. Elbette bu tartışmaları yaparken doktrindeki görüşlerden de istifade edilmesi gerekmektedir. Biz de çalışmamızda bu sorulara yanıt aramaya ve kanaatimizi ortaya koymaya çalışacağız.

Abstract

One area where criminal and civil law converge closely is the compensation lawsuit filed in the High Criminal Court or the Compensation Commission (Law No. 6384) for decisions or actions taken by judges and public prosecutors during investigations and prosecutions. Indeed, the High Criminal Court, a first-instance criminal court, will, just as if it were a civil court, rule on compensation lawsuits filed for protective measures in accordance with the general rules and principles of compensation law. Article 141 et seq. of the Code of Criminal Procedure (CPP) already provides clear provisions for unlawful decisions and actions taken or made during a criminal investigation or prosecution. However, if a conviction has been rendered as a result of the trial and its execution has begun, whether a compensation lawsuit can be filed for unlawful decisions and/or actions taken or made during this period, and if so, whether the competent court falls within the judicial or administrative jurisdiction, has long been a matter of debate.

A compensation lawsuit filed pursuant to Article 141 et seq. of the Code of Criminal Procedure (CPP) can only be filed for actions that occur during a criminal investigation or prosecution. Since the prosecution phase is no longer a legal process during the execution phase, the aforementioned provision (CMK Article 141) will not apply to any unlawful violations that occur during this process. However, since a judicial proceeding is also an administrative proceeding in the broad sense, we will examine the question of whether a compensation lawsuit should be filed in administrative courts or, pursuant to general provisions, in private law courts, in the context of judicial decisions and developments in doctrine.

Extended Summary

The rule of law requires that public authorities be held responsible if they harm citizens while doing their jobs. According to Article 129/5 of the Constitution, people harmed by the mistakes of civil servants can sue for compensation, but these lawsuits must be filed against the government (the administration) rather than the individual worker.

However, there are special rules for certain rights where the officials themselves might also be held liable. For example, Article 19 of the Constitution ("Liberty and Security of Person") states that if someone is treated unfairly outside of the legal rules, the State must pay for their damages. Similarly, Article 5 of the ECHR, which Turkey follows, guarantees that anyone who is a victim of an unlawful arrest or detention has a right to receive compensation.

Since protective measures impose significant restrictions on individual rights and freedoms, their limits are strictly defined by the Constitution and laws. The ability of individuals to claim compensation for material and moral damages due to the unjust or unlawful application of protective measures is, as mentioned above, a requirement of the rule of law. The provision for compensation to be paid to those unjustly or unlawfully arrested or detained was first included in Article 30 of the 1961 Constitution. As a requirement of this constitutional provision, the Law No. 466 on Compensation for Those Unlawfully Arrested or Detained regulated the circumstances requiring compensation in detail. With the entry into force of the Code of Criminal Procedure No. 5271 on June 1, 2005, compensation claims due to protective measures were regulated more broadly in Articles 141 and subsequent articles of the aforementioned Code.

Article 141 and subsequent provisions of the Code of Criminal Procedure provide a legal remedy for damages caused by illegalities that may occur during a criminal investigation or prosecution. However, since the prosecution phase ends with the finalization of the judgment, if the judgment is a conviction, the execution phase will begin.

In cases where individuals suffer damage due to an illegal action taken by the execution judge or execution prosecutor during the execution phase, the question of which court within the judicial branch and on what legal grounds compensation can be sought is debatable. In particular, the issue of which court to seek compensation from in cases where the sentence duration is incorrectly calculated due to a calculation error during the preparation of the sentence document, resulting in the convict benefiting from conditional release late, or where the convict is unable to benefit from supervised release measures at all or on time due to an illegal decision by the execution judge, has been the subject of different court decisions. Moreover, since jurisdictional disputes arose between the judicial and administrative branches regarding the specific cases in question, the issue has also found its place in the decisions of the Conflict of Jurisdiction Court. Considering that the decisions of the Conflict of Jurisdiction Court are also binding, the importance of the issue becomes even more apparent. In this study, we will try to find answers to these debates and also state our opinion where appropriate

GİRİŞ

Hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak kamu otoriteleri ve yetkili merciler görevlerini ifa ettikleri sırada kişilerin mağduriyetine sebep olurlarsa, bunların sorumluluklarının söz konusu olması gerekir¹. Nitekim Anayasa'nın 129/5. maddesi gereğince "*memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan dolayı mağdur olanlar tazminat davası açabilir ancak bu davalar sadece idare aleyhine açılabilir*"². Ancak bazı hakların korunmasına ilişkin ayrı düzenlemeler yapılarak ilgili kamu görevlilerinin tazminat sorumlulukları ayrıca düzenlemiş olabilir. Nitekim Anayasa'nın "kişi hürriyeti ve güvenliği" başlıklı 19. maddesinin son fıkrasında "*ilgili hükümde sayılan haller dışında bir işleme tabi tutulan kişilerin uğradıkları zararların tazminat hukukunun genel prensiplerine göre Devletçe ödeneceği hüküm altına alınmıştır*". Ayrıca taraf olduğumuz, AİHS'in özgürlük ve güvenlik

¹ Bahtiyar Akyılmaz, "Kamu Zararı ve Kamu Zararında Rücu", *Journal Of Istanbul University Law Faculty*, 69/1-2 (2011): 62.

² Akyılmaz, "Kamu Zararı ve Kamu Zararında Rücu", 62-63.

hakkı başlıklı 5. maddesinde herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra hükmün son fıkrasında “*bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tutuklama işleminin mağduru olan herkesin tazminat istemeye hakkı olduğu*” güvence altına alınmıştır³.

Koruma tedbirleri kişi hak ve özgürlüklerine önemli kısıtlamalar getirdiğinden sınırları Anayasa ve kanunlarla sıkı şekilde belirlenmiştir⁴. Koruma tedbirlerinin haksız veya hukuka aykırı uygulanması nedeniyle kişilerin maddi ve manevi zararlarını isteyebilmeleri yukarıda bahsettiğimiz gibi hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir⁵. Yakalama veya tutuklamanın haksız ya da hukuka aykırı olarak gerçekleştirilmesi nedeniyle ilgiliye tazminat ödenmesi hali ilk kez 1961 Anayasasının 30’uncu maddesinde yer almıştı⁶. Bu Anayasal düzenlemenin bir gereği olarak 466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanana Tazminat Verilmesi Hakkında Kanun ile tazminatı gerektiren haller ayrıntılı olarak düzenlenmişti⁷. 1 Haziran 2005 tarihinde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun yürürlüğe girmesi ile mezkûr Kanun’un 141 ve devamı maddelerinde koruma tedbirleri nedeniyle tazminat davası daha geniş olarak düzenlenmiştir⁸.

CMK m. 141 ve devamındaki düzenlemeler, bir suç soruşturması veya kovuşturması sırasında meydana gelebilecek hukuka aykırılıkların sebep olduğu zararların giderilmesi için getirilmiş olan bir hukuki imkandır⁹. Bununla birlikte hükmün kesinleşmesi ile kovuşturma evresi sona ereceğinden verilen hüküm bir mahkûmiyet hükmü ise artık infaz aşaması başlayacaktır¹⁰.

İnfaz aşamasında infaz hâkimliği veya infaz savcılığı tarafından tesis edilen hukuka aykırı bir işlem dolayısıyla kişilerin zarara uğraması hâlinde, tazminatın hangi yargı kolundaki mahkemeden ve hangi hukuki gerekçeyle talep edilebileceği konusu tartışmalıdır. Özellikle müddetname (süre belgesi) hazırlanırken hesap hatası yapılarak sürelerin yanlış hesaplandığı bir ihtimalde, hükümlünün koşullu salıverilmeden geç faydalanması veyahut infaz hakimliğinin hukuka aykırı bir kararı sonucu hükümlünün denetimli serbestlik tedbirinden hiç veya zamanında faydalanamaması halinde hangi mahkemeden tazminat isteneceği meselesi farklı yargı kararlarına konu olmuştur. Üstelik adli yargı ve idari yargı kolları arasında, bahsi geçen somut olaylarla ilgili, görev uyumsuzlukları çıktığından konu, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarında da kendine yer bulmuştur. Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının da

³ Bahri Öztürk vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku -Nazari ve Uygulamalı-*, (Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020), 583; Nur Centel ve Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara, Beta Yayıncılık, 2022), 539; Veli Özer Özbek ve Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2025), 464-465; Ahmet Gökçen ve M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara, Adalet Yayınevi, 2024), 465, Yener Ünver ve Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara, Adalet Yayınevi, 2025) 501-502.

⁴ Centel ve Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 375; Gökçen ve Alşahin ve Çakır, *Ceza Muhakemesi*, 292.

⁵ Neslihan Göktürk, *Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*, (Ankara, Seçkin Yayınevi, 2024), 34; Hüsnü Aldemir, *Ceza Yargılamasında Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*, (Ankara, Adalet Yayınevi, 2025), 13-15; Ünver ve Hakeri, *Ceza Muhakemesi*, 502.

⁶ Aldemir, *Ceza Yargılamasında Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*, 20.

⁷ Aldemir, *Ceza Yargılamasında Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*, 20-23.

⁸ Bununla birlikte CMK m. 141 vd. her koruma tedbiri bakımından değil, yalnızca tek tek saymak suretiyle gösterdiği koruma tedbirleri bakımından uygulanabilir özelliktedir. Örneğin iletişimin denetlenmesi, teknik araçlarla izleme, beden muayenesi gibi koruma tedbirleri CMK m. 141’in kapsamı dışındaydı. Bu gibi haller dolayısıyla genel hükümlere göre (Any. m.129/son) idarenin sorumluluğuna gidilmesi gerektiği doktrinde ifade edilmekteydi. Ancak idari işlemlerden dolayı değil de, yargısal (adli) işlemlerden dolayı meydana gelen zararlar için idarenin sorumluluğunun kabul edilmesinin hem uygulamada hem de doktrinde sorun oluşturması üzerine 6545 sayılı Kanun’la birlikte CMK m. 141/3’e eklenen düzenleme ile bu sorun giderilmeye çalışılmış ve “*suç soruşturması veya kovuşturması sırasında hakimler veya Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler dolayısıyla açılacak tazminat davalarının ancak Devlet aleyhine açılacağı*” öngörülmüştür. Öztürk vd., *Ceza Muhakemesi*, 584.

⁹ Centel ve Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 539-540.

¹⁰ Timur Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, (Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023), 49-52; Veli Özer Özbek, *İnfaz Hukuku*, (Ankara, Seçkin Yayınevi, 2025), 31.

bağlayıcı olduğunu¹¹ göz önüne aldığımızda konunun önemi daha fazla ortaya çıkmıştır. Biz de çalışmamızda hem bu tartışmalara cevap bulmaya çalışacak hem de yeri geldikçe kanaatimizi belirteceğiz.

I. CEZANIN İNFAZINDA HUKUKA AYKIRILIK VE CMK M. 141’İN UYGULANABİLİRLİĞİ

Sözlük anlamı yerine getirme olan infaz, mahkemelerce verilip kesinleşen ceza ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi olarak tanımlanabilir¹². İnfaz hukuku, ceza mahkemelerince verilen ceza ve güvenlik tedbirlerine ilişkin kesinleşmiş kararların yerine getirilmesine yönelik kuralları gösteren bağımsız bir hukuk dalıdır¹³. İnfaz hukuku, ceza hukuku yaptırımlarının yerine getirilmesi ile ilgilenir ve buna dair usul ve esasları gösterir¹⁴. Mahkûmiyet kararının kesinleştiği andan infazın sona erdiği ana kadar, devlet ile hükümlü arasındaki ilişkiyi düzenler¹⁵.

Türk infaz hukukunun esasları, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun”da düzenlenmektedir¹⁶. Ayrıca 4675 sayılı *İnfaz Hakimliği Kanunu* da bu alandaki önemli düzenlemelerden bir diğeridir. Üstelik bahsi geçen Kanunda; 14/04/2020 tarih ve 7242 sayılı Kanun ile önemli değişiklikler yapılmış ve infaz hakimliklerinin kuruluşu, görev ve yetkisi kapsamlı şekilde yeniden ele alınmıştır^{17,18}.

¹¹ 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun m. 28/2: İlgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler; mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidirler.

¹² Özbek, *İnfaz Hukuku*, 29; Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 50.

¹³ Osman Atalay, *Ceza Hukukunda İnfaz Hukukunun Yeri ve Denetimli Serbestlik*, Türkiye’de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu Uluslararası Yaklaşımlar Bildiri Kitabı, (Ankara, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü, 2016) 9.

¹⁴ Atalay, *Denetimli Serbestlik*, 8.

¹⁵ Özbek, *İnfaz Hukuku*, 29.

¹⁶ Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 58.

¹⁷ 7242 sayılı Kanun’un gerekçesinde önemli tespitler söz konusudur: “Kanun teklifiyle yargılama sonunda hükmedilen ceza ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi sırasında alınacak kararların infaz hâkimliği tarafından verilmesi sağlanarak, infaz işlemlerinin tek bir yargı merciinde toplanması, bu işlemlerde ihtisaslaşmaya gidilmek suretiyle infaz hizmetlerinin etkinliğinin ve kalitesinin artırılması ve yargılama yapan mahkemelerin iş yükünün azaltılması hedeflenmektedir. Teklifte, İnfaz Hâkimliği Kanununda yapılması öngörülen değişikliklerle infaz hâkimliğinin mevcut görevleri arasına, Türk Ceza Kanunu ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununda yer alan; ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ve kısa süreli hapis cezasına seçenek olarak hükmedilen tedbirler ile denetimli serbestlik tedbirlerinin denetlenmesi ve yerine getirilmesine yönelik kararları vermek görevleri de eklenmektedir. Ayrıca, Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı şikâyet başvurusunda bulunulabilmesine imkân tanınmaktadır. Bu şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak görevi infaz hâkimliklerine verilmektedir. Bu kapsamda, söz konusu kanunlarda değişiklikler yapılmakta ve belirtilen bu temel ilke ve amaçların gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mevzuat hükümleri, ceza adalet sistemi içerisinde yapılan yargılama sonucunda verilen kararların, mevzuat hükümlerine göre kesinleşmesi sonucunda yerine getirilmesine, başka bir anlatımla infazına ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeleri oluşturmaktadır. Ceza muhakemesi hukuku anlamında “hüküm” olarak adlandırılan kararlar, infaz hukukunun yetki alanı içerisinde kalmaktadır. Ceza adalet sistemini tamamlayan ve bütünün bir parçası olarak kabul edilen penoloji bilimine göre, infaz makam ve mercilerince yapılacak işlem ve faaliyetlerin ayrıntılı olarak düzenlenmesi gerekmektedir.” Türkiye Büyük Millet Meclisi, (Erişim tarihi Aralık 29 2025.), <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D27/Y3/T2/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/63982a52-911c-491d-97f9-4628445cb5d3.pdf>

¹⁸ Alman İnfaz Kanunu’da infazın idari işlemlerle devam etmesinin hukuk devleti ilkesine uymayacağı gerçeğine dayalı olarak hazırlanmıştır. Yerdelen, Erdal. “Alman Ceza İnfaz Hukukunun Esasları”. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*. 16 (2020): 449. Alman İnfaz Kanunun Türkçeye çevirisi için bkz. Mahmutoglu, Fatih. “Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların ve Hürriyeti Sınırlayıcı Emniyet Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (Federal Alman Ceza İnfaz Kanunu - 16 Mart 1976)”. *Journal Of Istanbul University Law Faculty* 55 (1-2).

Basit şüphe ile başlayan ceza muhakemesi, kovuşturma evresinin sonunda verilen hükmün kesinleşmesi ile sona erer. Verilen hüküm, eğer bir mahkûmiyet hükmü ise artık cezanın infazı aşaması başlar. Az önce de ifade ettiğimiz gibi, kovuşturma evresi hükmün verilmesi ile değil, hükmün kesinleşmesi ile sona ermektedir.

Ceza muhakemesi sürecinde hakkında koruma tedbiri uygulanmış olması dolayısıyla temel hak ve özgürlüklerine müdahale edilmiş olan kişiler, maddi ve manevi zarar görmüş olabilirler. Hukuk devletinde, kişilerin bu yolla uğradıkları her türlü maddi ve manevi zararın telafi edilmesi gerekir¹⁹.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 41. maddesinde de “Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldıracıyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.” düzenlemesi mevcuttur. Ayrıca Anayasa'nın 19. maddesinde “mevzuatta gösterilen esaslar dışında bir işleme tabi tutulan kişilerin uğradıkları zararların tazminat hukukunun genel prensipleri uyarınca Devlet tarafından ödeneceği hüküm altına alınmıştır”.

CMK yürürlüğe girmeden önce de haksız yakalama ve tutuklamalar bakımından 466 sayılı “Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkında Kanun” uygulanmaktaydı²⁰. Kanun dışı yakalandığı veya tutuklandığı için zarara uğrayan kişiler, uğramış oldukları maddi ve manevi zararlarını bu Kanun gereğince gidermekteydi. Ancak dikkat edilecek olursa mezkûr Kanun sadece haksız yakalama ve tutuklamalar bakımından bir tazminat yükümlülüğü getirmekte, diğer koruma tedbirleri bakımından böyle bir tazminat yükümlülüğü getirmemekteydi²¹.

5271 sayılı CMK'nın yürürlüğe girmesi ile kanunda yer alan 141. maddeyle koruma tedbirleri nedeniyle tazminat meselesi daha geniş bir şekilde düzenlenmiştir. Üstelik bahsi geçen hükümde 2 Mart 2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun ile önemli değişiklikler yapılmıştır²². Kural itibarıyla tazminat istemi zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanacaktır. Bununla birlikte CMK'nın 142. maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesine göre, CMK'nın 141. maddesinin birinci fıkrasının (e), (f) ve (l) bentleri kapsamındaki istemlerin “6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri İle Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Kanun” hükümleri gereğince Tazminat Komisyonu tarafından karara bağlanacağı hüküm altına alınmıştır²³.

5271 sayılı CMK'nın 141/3. maddesinde ise tazminat sorumluluğunu daha da genişleten bir düzenleme söz konusudur. Buna göre, “birinci fıkra yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere

¹⁹ Cumhur Şahin ve Neslihan Göktürk, Ceza Muhakemesi Hukuku, (Ankara, Seçkin Yayınevi, 2022) 398.

²⁰ Aldemir, *Ceza Yargılamasında Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*, 20-21.

²¹ Aldemir, *Ceza Yargılamasında Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*, 23.

²² 5271 sayılı Kanunun 142'nci maddesinde yapılan değişikliğin gerekçesi şöyle aktarılmaktadır: “Maddenin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 141 inci maddesinin birinci fıkrasının (e), (f) ve (l) bentleri kapsamındaki istemler bakımından 6384 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmektedir. Değişiklikle, koruma tedbirleri nedeniyle yapılacak bu tazminat istemlerinin 6384 sayılı Kanunla kurulan Tazminat Komisyonuna yapılması öngörülmekte ve bu istemlerin idari başvuru yoluyla hızlı bir biçimde sonuçlandırılması amaçlanmaktadır. Böylelikle, tespiti herhangi bir yargılama yapılmasını gerektirmeyen tazminat istemleri hakkında kısa sürede karar verilmesi sağlanmış olacaktır.” Türkiye Büyük Millet Meclisi, (Erişim Tarihi Aralık 29 2025), <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y2/T2/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/cfb35b8a-65cc-44e7-b1bc-4764e98175b9.pdf>

²³ 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'un 5/B maddesinde koruma tedbirleri dolayısıyla tazminat isteminin usul ve esasları düzenlenmektedir. Buna göre, Komisyona müracaat, karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve herhâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde yapılır. Komisyon, tazminat istemlerine ve tazminatın geri alınmasına ilişkin yapacağı değerlendirmede Ceza Muhakemesi Kanununun 141 inci, 143'üncü ve 144'üncü maddelerini uygular.

hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılacaktır”.

Doktrin ve yargı kararlarında CMK'nın 141. maddesi kapsamında açıkça düzenlenmeyen koruma tedbirleri bakımından da tazminat istenip istenemeyeceği meselesi gündeme gelmiş, 18.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun ile CMK m. 141/3'e eklenen bu hüküm sayesinde bahsi geçen tereddütlerin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır²⁴. Nitekim Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kararları²⁵ ve Yargıtay içtihatlarında²⁶ bu şekilde bir tutum benimsenmiştir.

Tüm bu düzenlemelerden görüleceği üzere soruşturma veya kovuşturma evrelerinde hâkimlerin veya Cumhuriyet savcılarının işlem veya kararları dolayısıyla zarara uğrayan kişiler, bu zararlarını CMK m. 141 uyarınca talep edebileceklerdir²⁷. Bununla birlikte devletin tekelinde olan cezalandırma yetkisinin kullanılması sırasında yani cezanın infazı aşamasında, infaz hakimliği veya savcılığınca tesis edilen bir işlem veya kararın hukuka aykırı olması sebebiyle hükümlünün bir zararı doğmuş ise bu zararlar nasıl giderilecektir?

İfade edelim ki infaz süreci de tıpkı başlangıçta yürütülen ceza muhakemesi gibi sıkı şekli şartlara bağlı olan ve belli usul ve esaslar çerçevesinde yürütülen bir süreçtir²⁸. İnfaz, ceza hukukunda dava ile

²⁴ Öznur Sevdiren, “Yargıtay 12. Ceza Dairesi’nin Makul Sürede Serbest Bırakılma Hakkının İhlali Nedeniyle CMK m. 141/1(d) Bağlamında Açılan Tazminat Davaları ile İlgili İçtihadının Değerlendirilmesi”, *Suç ve Ceza Dergisi*, 1 (2020): 872.

²⁵ “Anayasa Mahkemesi, koruma tedbirleri nedeniyle açılan tazminat davaları ile ilgili 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (3) numaralı fıkrası yönünden birtakım değerlendirmelerde bulunmuştur. Söz konusu düzenlemeler ile pratikteki uygulamaların bu tür şikâyetler açısından etkili bir hukuk yolu olarak değerlendirilebilmesi için gerekli olan yargısal yaklaşıma ilişkin yapılan açıklamalarda Anayasa Mahkemesi 5271 sayılı Kanun'un “Tazminat istemi” kenar başlıklı 141. maddesinin (3) numaralı fıkrasında suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdiği kararlar veya yaptığı işlemler nedeniyle devlet aleyhine tazminat davası açılabilmesinin öngörüldüğünü, anılan hüküm kapsamında Cumhuriyet savcılarının yapmış oldukları işlemler nedeniyle zarar gördüğünü düşünen mağdurlar yönünden bir başvuru mekanizmasının oluşturulduğunu tespit etmiştir (H.Ö. B. No: 2017/34332, 12/12/2018, § 41); ayrıca bkz. M.Y., B. No: 2014/7149, 22/11/2017, § 50). Söz konusu kararda yargılama faaliyetlerinden doğan ve emredici ya da yasaklayıcı bir kural bulunmaması nedeniyle kişisel kusur veya haksız fiil kapsamında değerlendirilemeyecek özensiz davranışlardan kaynaklanan zararların 5271 sayılı Kanun'un 141/(3) numaralı fıkrası kapsamında giderilebileceğine ilişkin olarak Yargıtay’ca verilen bazı kararlara da yer verilmiş ve anılan fıkranın etkili bir yol olarak işletilebileceğine işaret edilmiştir.” AYM, Murat Haliç, B. No: 2017/24356, 8/7/2020, § 48.

²⁶ “belirtilen davanın 5271 sayılı CMK'nın 141/3 maddesinde düzenlenen hakim ve Cumhuriyet savcısının verdiği karara ve yaptığı işleme dayanılarak açıldığı, 6545 sayılı Kanunun 70. maddesi ile ekli CMK'nın 141/3 maddesinde, “Birinci fıkra yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilmesinin belirtildiği, aynı Kanun'un 86. maddesi ile 5320 sayılı Kanuna eklenen geçici 8. maddesinde ki “ Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce suç soruşturması ve kovuşturması sırasında yapılan her türlü işlem veya alınan karar nedeniyle hâkimler ve Cumhuriyet savcıları hakkında hukuk mahkemelerinde açılan ve hâlen derdest olan tazminat davasına ilişkin dosyalar mahkemesince, Yargıtay incelemesinde bulunan dosyalar ise esaslı incelenmeksizin ilgili dairece yetkili ağır ceza mahkemesine gönderilir. Bu davalar ağır ceza mahkemelerince, Ceza Muhakemesi Kanununun 141 inci ve devamı maddeleri uyarınca Devlet aleyhine yürütülmek suretiyle karara bağlanır.” şeklinde düzenleme dikkate alındığında, CMK'nın 141/3 maddesinde belirtilen hakim ve Cumhuriyet savcılarının karar veya işlemlerine dayalı tazminat davalarının ağır ceza mahkemelerinde karar bağlanacağı hususu gözetilmeden, davanın görev yönünden reddine dair yazılı şekilde hüküm tesisi, Kanuna aykırı olup...” Yar. 12. CD, E. 2018/2990, K. 2018/6506, 11.06.2018. (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) 14.01.2026.

²⁷ Centel ve Zafer, *Ceza Muhakemesi*, 540.

²⁸ Özbek, *İnfaz Hukuku*, 30.

ilgisi olmayan ayrı bir hukuksal kurumdur²⁹. Nitekim 5275 sayılı CGTİHK başta olmak üzere, bu alanda önemli kanuni düzenlemeler ve sair mevzuat hükümleri söz konusudur³⁰. Ancak ne 5275 sayılı Kanun'da ne de diğer sair mevzuat hükümlerinde infaz sürecinde söz konusu olabilecek hukuka aykırı karar veya uygulamalar dolayısıyla hükümlülerin zararı hasıl olursa, tazminat davasının hangi mahkemede açılacağı meselesi hakkında sarıh bir düzenleme söz konusudur. “4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununun” dördüncü maddesinde infaz hakimliklerine; infaza ilişkin şikâyetleri inceleme ve karara bağlama yetkisi verilmiş olsa da söz konusu hükümde tazminat istemine ilişkin infaz hakimliklerine herhangi bir görev verilmemiştir. Bununla birlikte uygulamada infaz sürecinde karşılaşılan hukuka aykırı uygulamalar dolayısıyla hükümlülerin tazminat talep ettikleri hallerle karşılaşılmaktadır. Konuyu daha iyi anlamak adına bazı somut örnekler üzerinden ilerlemek daha açıklayıcı olacaktır.

A. Müddetnamenin Yanlış Hesaplanması Dolayısıyla Tazminat İstemi

5275 sayılı CGTİHK'nın 5. maddesine göre, “Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir. Bu hükme göre cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir.” Görüldüğü üzere Kanun, infazın izlenmesi ve denetlenmesi yetkisini Cumhuriyet savcılarına vermiştir³¹. Hükümlünün bulunduğu yer veya ikameti farklı olsa bile, kesinleşen ilamlar hükmü veren mahkemenin bulunduğu yer savcılığına verilecektir. Hükümün gereğinin yerine getirilmesi ve denetimi bu yer Cumhuriyet savcılığına yapılacaktır³².

Mahkemelerden savcılığa verilen ilamlar öncelikle infaz kaydına alınacaktır³³. “Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin” 120. maddesinde bu konuyla ilgili ayrıntılı düzenlemeler mevcuttur. Buna göre, “infaz kaydı, mahkeme ilâmlarının infazına ilişkin işlemlerin safahatının işlendiği kayıttır. İnfaz kaydı, sıra numarası, hükümlünün kimlik bilgileri, ilâmı veren mahkeme, ilâmın tarih ve numarası, ilâmın geldiği tarih, Cumhuriyet başsavcılığı esas numarası, hükmün özeti, evvelce gözaltında ve tutuklu kalmışsa salıverilme ve tahliye tarihi, ceza infaz kurumuna girdiği ve çıktığı tarih ile saat, muhafaza tedavi ve tedbirinin uygulanmaya başlandığı ve sona erdiği tarih, ceza bildirme, tali karar ve yerine getirme fişlerinin gönderildiği tarih ile düşünceler sütunlarından oluşur.”

Hükümlünün ceza infaz kurumuna tesliminde, ilâmı infaz eden Cumhuriyet başsavcılığı tarafından “hükümlüye, infaz defteri numarasını, ceza infaz kurumuna alındığı ve salıverileceği tarihi, ceza süresini ve cezanın hangi mahkeme ve hükme ilişkin olduğunu ihtiva eden bir belge verilir” (CGTİHK m. 20/4). İşte bu belgeye, uygulamada müddetname veya süre belgesi denilmektedir³⁴.

Müddetname belgesi, kişi infaz kurumuna girdiğinde hükümlünün kendisi hakkında uygulanacak infaz süresi hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar³⁵. İnfaz kurumuna giren bir hükümlünün, kurumda ne kadar kalacağını, bihakın tahliye süresini, koşullu salıverilme ve denetimli serbestliğe ayrılacağı süreyi bilmesi,

²⁹ Özbek, *İnfaz Hukuku*, 30.

³⁰ Özbek, uygulama ve öğretide kullanılan “ceza infaz hukuku” teriminin artık yeterli olmadığını, infaz hukukunun sadece cezaların infazı ile değil, güvenlik tedbirlerinin infazı ile de ilgilendiğini belirtmektedir. Bkz. Özbek, *İnfaz Hukuku*, 29.

³¹ Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 68-71; Bahattin Aras, “Uluslararası Belge ve Kararlar Işığında Cezaevlerindeki İdari ve Yargısal Denetimin İnsan Hakları İhlallerini Önlemedeki Etkisi”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12/2 (2022): 1314; Özbek, *İnfaz Hukuku*, 80.

³² Aras, “İnsan Hakları İhlallerini Önlemedeki Etkisi”, 1314; Özbek, *İnfaz Hukuku*, 80; Demirbaş, *İnfaz*, 68.

³³ Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 71-72.

³⁴ Özbek, *İnfaz Hukuku*, 84; Osman Atalay, “Mükerrir Hükümlülerin İnfazında Müddetname Hesaplamaları”. *Terazi Hukuk Dergisi*, 2/13 (2007): 115; Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 74. Alman infaz hukukunda iki ayrı önemli terim karşımıza çıkmaktadır. Bunların birbirinden farklı terimlerdir. (Strafvollzug ve Strafvollstreckung). Strafvollzug, hapis cezasının infazı süreci için kullanılmaktadır. Strafvollstreckung ise cezanın infazı süreci içerisindeki tüm idari ve yargısal faaliyetleri ifade etmektedir. Süre belgesi (müddetname) hesaplaması, infaz süresinin sürenin dolması ve tahliye kararı bu kavram (Strafvollstreckung) içerisinde yer alır. Yerdelen, “Alman İnfaz Hukuku”, 451.

³⁵ Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 74; Özbek, *İnfaz Hukuku*, 84.

soyut ceza hükmünün somut hale gelmesini sağlar. Hükümlünün, cezanın infazı hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar³⁶. Hükümlünün dışarıya çıkma umudunu, onun açısından öngörülebilir hale getirdiği için, kişinin topluma yeniden kazandırılması amacına da hizmet eder.

Bu belge, cezanın infazını izleme ve denetleme yetkisi olan infaz savcılığı tarafından hazırlanır. Bununla birlikte müddetnamede bir hesap hatası yapılması durumunda hükümlü koşullu salıverilme ve devamında denetimli serbestlik tedbirinden geç yararlanması ihtimali ile karşı karşıya kalınır. Bundan dolayı kişinin maddi ve/veya manevi bir zararı söz konusu olabilir. Üstelik hükümlü, bazı olaylarda koşullu salıverilme süresinin değil, daha sonraki bir tarih olan bihakkın tahliye süresinin yanlış hesaplandığı haller ile de karşı karşıya kalabilir. Özellikle hükümden önce gerçekleşen ve mahsup edilmesi gereken (TCK m. 63) bir halin göz ardı edilerek cezanın fazladan infaz edilmesi halinde hak ihlalleri daha ağır boyutlara da ulaşabilir. Böyle bir durumda hükümlülerin tazminat taleplerinin söz konusu olabileceğini söylemek kolay olsa da bu talebin hangi yargı kolunda dermeyan edilebileceğini belirlemek gerekecektir. Somut bir yüksek yargı kararından örnek vermek gerekirse:

Uyuşmazlık Mahkemesi kararına dahi konu olan somut bir olay şu şekilde gerçekleşmiştir: Müddetnamede, cezanın infaz süresinin yanlış hesaplanması sonucu infazın iki yıl dört ay fazla yapılması dolayısıyla hükümlü uğramış olduğu maddi ve manevi zararının giderilmesini talep etmiştir. Bu taleple öncelikle CMK m. 141 vd. hükümleri gereğince ağır ceza mahkemesinde tazminat davası açmıştır. Ağır ceza mahkemesi ise bu işte idari yargı mercilerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Sonrasında davacı aynı gerekçeyle bu sefer idari yargı yerinde dava açmıştır. İdare mahkemesi, ceza hakimlerinin yargısal faaliyetleri sonucu verilen mahkûmiyet kararının infazına yönelik Cumhuriyet savcısınca yapılan işlemlerle ilgili açılacak tazminat davalarında görevli mahkemenin CMK'nın 141. maddesi gereğince ağır ceza mahkemesi olması gerektiğine karar vermiştir. Bu gerekçeyle davanın görev yönünden reddine ve dava hakkında görevli yargı yerinin belirlenmesi amacıyla Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına hükmetmiştir. Görevli yargı kolunun belirlenmesi amacıyla dosya Uyuşmazlık Mahkemesine gitmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi kararında öncelikle Anayasanın başlangıç kısmında öngörülen kuvvetler ayrılığı ilkesi ve yargı ile ilgili Anayasa'nın 9. ve 138. maddelerine işaret etmiştir. Mahkemeye göre, bağımsız bir erk olan yargı erkinin yargılama faaliyeti ile ilgili işlemlerinin, Anayasanın 125. maddesinde öngörülen idari işlemler kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Görüldüğü üzere Yüksek Mahkeme idari işlem, yargısal işlem ayrımından hareket etmiştir.

Yargısal işlemlerin idari işlem olmaması sebebiyle, ilgililerin yargısal işlemlerden doğan zararının tazmini için idari yargı yoluna başvurabilmelerine imkân bulunmamaktadır. Mahkemeye göre bu durum kuvvetler ayrılığı ilkesinin tabii bir sonucudur. Mahkemeye göre, hâkim ve Cumhuriyet savcılarıyla, adliye personelinin yargılamadaki fonksiyonu, geniş çerçevede bir kamu hizmeti (idari işlem) olarak değerlendirilebilse de aslında ifa edilen faaliyet, yargı faaliyetinin bir parçası olduğundan, yargısal işlem mahiyeti taşımaktadır. Bu nedenle idarenin kusurundan kaynaklı tazminat davaları idari yargı yerinde açılacak iken, yargısal işlem mahiyeti taşıyan işlemlerin denetiminin ve zararın tazmininin adli yargı kolunda yapılması gerekmektedir³⁷.

Mahkemeye göre, müddetname hazırlama işi de yargı faaliyetinin bir parçası olup yargısal işlem mahiyeti taşımaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulması, bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerekmektedir. Tüm bu gerekçelerle, Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlığın çözümünde, CMK'nın 141 ve 142'nci maddeleri uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşmıştır³⁸.

³⁶ Aras, "İnsan Hakları İhlallerini Önlemedeki Etkisi", 1313.

³⁷ Alman infaz kanunu da infazın idari işlemlerle devam etmesinin hukuk devleti ilkesine uymayacağı gerçeğine dayanmaktadır. Yerdelen, "Alman İnfaz Hukuku", 449.

³⁸ Uyuşmazlık Mahkemesi (UM) Hukuk Bölümü, E. 2018/32, K. 2018/97, 26.02.2018. (<https://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/>) 29.12.2025.

Yüksek Mahkemenin söz konusu kararda yaptığı bazı tespitler eleştiriye açıktır. Gerçekten de mahkeme veya hakimlik kararlarını idari işlem olarak nitelendirmek mümkün olmadığından ve bunlar yargısal işlem mahiyetinde olduklarından yargısal işlem denetiminin adli yargı kolunda yapılması gerekir. Söz konusu işlem, eğer bir idari işlem olsaydı bu takdirde idari yargı kolunda dava açılması gerekirdi. Bununla birlikte müddetname hazırlama işi bir idari işlem olmayıp, infaz hukukunun ve haliyle yargı faaliyetinin bir parçası olup, yargısal işlem mahiyetindedir. Ancak Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararına bir açıdan katılmak mümkün değildir. Şöyle ki, müddetnamenin yanlış hesaplanması dolayısıyla açılacak olan tazminat davasının CMK m. 141 ve devamı hükümleri gereğince adli yargı kolunda açılması kararı, yargısal faaliyet söz konusu olduğu için doğru bir karar iken; ağır ceza mahkemesinde görülmesi gerektiğine ilişkin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin tespitinin isabetli olmadığını belirtmek gerekir. Zira CMK'nın 141 ve devamında öngörülen tazminat sebeplerinin söz konusu olabilmesi için ihlalin veya hukuka aykırılığın suç soruşturması veya kovuşturması esnasında meydana gelmesi gerekir. Üstelik CMK m. 141 ve devamı yalnızca Kanunda tahdidi olarak sayılan hallere münhasır olarak uygulanmaktadır. Haliyle istisnai bir hüküm mahiyeti taşımaktadır.

Müddetname hazırlama süreci infaz aşamasında karşımıza çıkan bir süreç olup soruşturma ve kovuşturma evreleri çoktan sona ermiş durumdadır. Haliyle olayda CMK m. 141 ve devamının uygulanması söz konusu olamayacaktır. Uyuşmazlık Mahkemesi, ağır ceza mahkemesinde tazminat davası açılması gerektiğine karar vermiş olsa da bunu hangi gerekçeye dayandığı karardan anlaşılamamaktadır. Ceza muhakemesi hukukunda kural olarak kıyas yasak olmamakla birlikte tahdidi olarak (sınırlayıcı) sayılan istisnai hükümlerin kıyas yoluyla genişletilebilmesi mümkün değildir³⁹. CMK m. 141 ve devamında öngörülen tazminat sebepleri de Kanun'da tahdidi olarak sayılan haller olduğu için, söz konusu hüküm kıyas yoluyla genişletilerek infaz hukukundaki hukuka aykırılıklar bakımından da uygulanabilecek şekilde yorumlanamaz. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin söz konusu uyuşmazlığın çözülmesinde görevli yargı kolunun adli yargı olduğunu belirtmesi doğru iken, adli yargı kolundaki ağır ceza mahkemesinin yetkili olduğunu söylemesi isabetli olmamıştır. Kanaatimizce adli yargı kolundaki asliye hukuk mahkemesinde bu tazminat davasının görülmesine karar vermesi daha isabetli olurdu.

Kanaatimiz bu yönde olmakla birlikte bu görüşümüz bazı yönlerden eleştiri konusu edilebilir: İnfaz savcılığı veya infaz hakimliğinin verdiği bir kararın hukuka aykırı olması dolayısıyla açılacak tazminat davasının bir özel hukuk mahkemesi olan asliye hukuk mahkemesinde görülmesi tartışma konusu edilebilir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, infaz hukukundan kaynaklı hukuka aykırı işlemler dolayısıyla açılacak tazminat davalarına ilişkin İnfaz Kanunu (CGTİHK) ve İnfaz Hakimliği Kanununda özel bir düzenleme bulunmamaktadır. CMK m. 141 ve devamı uyarınca talep edilebilecek tazminat ise yalnızca soruşturma ve/veya kovuşturması evresi sırasında uygulanabilecektir. Bu bağlamda geriye yalnızca adli yargı kolunda tazminat hukuku bakımından genel yetkili mahkeme olan asliye hukuk mahkemesi kalmaktadır. Burada soruşturma/kovuşturma evresi dışında gerçekleşen haksız bir fiilin söz konusu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunun bakımından ise haksız fiilden doğan davalarda yetkili mahkeme HMK m. 2 ve m. 16'nın birlikte değerlendirilmesi sonucunda asliye hukuk mahkemesi olarak karşımıza çıkmaktadır⁴⁰.

Tazminat hukukunun genel hükümleri uyarınca asliye hukuk mahkemesi bu hususta genel yetkili mahkemedir. Bununla birlikte yukarıda bahsettiğimiz tartışmaları önleyebilmek adına daha isabetli olduğunu düşündüğümüz somut bir çözüm önerisini burada ifade etmek gerekir: 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununa söz konusu tartışmaları önleyecek bir hüküm eklenebilir. Buna göre, “infaz sürecinde söz konusu olan işlem veya kararların uygulamasından kaynaklı olarak hükümlünün bir zararı söz konusu olursa, bunların giderilmesine yönelik tazminat davalarının İnfaz Hakimliği'nce karara bağlanması” şeklinde bir düzenleme yapılabilir. İnfaz Hakimliklerinin infaza ilişkin konularda ihtisaslaşmış bir merci olarak görev yaptıkları ve bu maksatla kurulduklarını da göz önüne aldığımızda bu görüşümüzün isabetli olabileceği kanaatindeyiz.

³⁹ Şahin ve Göktürk, *Ceza Muhakemesi*, 43; Centel ve Zafer, *Ceza Muhakemesi*, 55; Yenisey ve Nuhoglu, *Ceza Muhakemesi*, 120.

⁴⁰ Hakan Albayrak ve Tahsin Mavzer, “Haksız Fiilden Doğan Davalarda Ortak Yetkili Mahkeme Sorunu”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27/2 (2019): 286.

Uyuşmazlık Mahkemesi kararına konu olan başka bir ilginç olayda ise müddetnamede bir hesap hatası yapılmış olmamakla birlikte söz konusu belge geç düzenlenmiştir. Belge geç düzenlendiği için hükümlü hakkındaki koşullu salıverilme kararı da gecikmeli olarak verilmiştir. Buna bağlı olarak hükümlü, hürriyetinden yoksun kaldığı iddiasıyla tazminat talebinde bulunmak istemiştir. Ancak bu tazminat talebinin hangi yargı kolunda dermeyan edileceği tartışılmıştır. Uyuşmazlık Mahkemesi bu hususta, ağır ceza mahkemesinin görevli ve yetkili olduğuna karar vermiştir⁴¹.

Mahkeme, İnfaz Kanunu'nun 1.maddesine işaret ederek bu kanunun ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin usul ve esasları düzenlediğini, kişi hakkında verilmiş olan bir mahkûmiyet ilamının infaz edilebilmesinin temel şartının ise bu ilamın kesinleşmiş olması şeklinde ifade etmiştir. Kesinleşen mahkûmiyet ilamlarına ilişkin takip ve denetimin ve ilamın infazının Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yerine getirileceğini belirtmiştir. Mahkûmiyet ilamının infazı aşamasında hükümlüye verilen müddetnamede hükümlünün koşullu salıverilme tarihinin de belirtildiğini, hükümlü hakkında koşullu salıverilmeye karar verecek olan makamın ise hükmü veren mahkeme olduğunu, hükmü veren mahkemenin de adli yargı düzeni içinde yer alan bir ceza mahkemesi olduğundan gerek müddetname düzenleme işleminin gerekse ağır ceza mahkemesi tarafından verilen koşullu salıverme kararının idari işlem olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle uyuşmazlığın çözümünde görevli yargı kolu adli yargı olup, adli yargı içinde de ağır ceza mahkemesinin yetkili olduğuna karar vermiştir⁴².

⁴¹ Uyuşmazlık Mahkemesi, Hukuk Bölümü, E. 2015/9, K. 2015/17, 26.01.2015. Söz konusu kararın karşı oy yazısında ise söz konusu ihtilafın çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu şeklinde görüş belirtilmektedir: Karşı oy yazısı önemli olduğu için yer veriyoruz. "KARŞI OYU: Uyuşmazlık; Davacının tutuklu ve gözaltında geçirdiği sürelerin cezasından mahsubu sonucu geriye iki günlük infazı gereken cezası kalmışken *müddetname* tanzim edilmeden ceza infaz kurumuna alınarak fazladan on altı gün cezaevinde tutulması suretiyle özgürlüğünün kısıtlandığından hürriyetinden yoksun bırakıldığı iddiasıyla açılan maddi ve manevi tazminat davasının hangi yargı kolunda (Adli - İdari) çözümleneceğine ilişkindir. Davacının, tazminat istemine konu, hürriyetinden yoksun bırakılması olgusu hakkındaki ceza mahkûmiyeti kesinleştikten sonra, cezasının infazı aşamasında gerçekleşmiştir. Adli Yargının görev alanına giren tazminat istemi, 5237 sayılı CMK 141 maddesinde açıkça sayılan, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında gerçekleşen koruma tedbirlerine ilişkin olup, davacının iddia ettiği hürriyetinden yoksun bırakılması soruşturma veya kovuşturma aşaması tamamlandıktan, ceza kararı kesinleştikten sonra gerçekleştiğinden uyuşmazlığın 5237 sayılı yasanın 141. maddesi kapsamında ve Adli Yargının görev alanında kaldığının kabulü mümkün değildir. Bu konuda Adli Yargıyı görevli kabul eden hiçbir yasal düzenleme de bulunmamaktadır. Bu halde görevli yargı kolunun genel hükümlere göre belirlenmesi gerekir. T.C. Anayasasının 125/ son maddesinde "İdarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu" kurala bağlanmış, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 2/1-b maddesinde "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlal edilenler tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava çeşitleri arasında" sayılmıştır. Bu durumda, hakkındaki ceza mahkûmiyetinin kesinleşmesinden sonra bakiye cezası infaz edilmek üzere Cumhuriyet Başsavcılığınca ceza infaz kurumuna alınan davacının, idarenin görevinde olan kamu hizmetini yürüttüğü sırada cezaevinde on altı gün fazladan tutulmasında, kamu hizmetinin usulüne ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya idarenin sorumluluğunu gerektiren bir husus olup olmadığının tespitinde, esas alman idare hukuku kurallarına ve 2577 sayılı İYUK 2/1-b maddesinde sayılan tam yargı davasında İdari Yargı yerleri görevli bulunmaktadır. Açıklanan nedenlerle uyuşmazlıkta Adli Yargıyı görevli kabul eden sayın çoğunluk görüşüne katılamıyorum." (<https://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/>) 03.01.2026.

⁴² "Davacı, uyuşturucu ticareti suçundan aldığı hapis cezasının infazı sırasında, gözaltı ve tutukluluk süreleri mahsup edildiğinde aslında 21.07.2009 tarihinde koşullu salıverilmesi gerekirken, müddetnamenin geç düzenlenmesi nedeniyle 03.08.2009 tarihine kadar (16 gün fazladan) cezaevinde tutulmuştur. Müddetname, 5275 sayılı Kanun uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen; hükümlünün cezaevine alındığı, salıverileceği tarih ve ceza süresi gibi bilgileri içeren bir belgedir. Mahkeme, bu belgenin adli yargı mercileri tarafından yürütülen infaz işlemlerinin bir parçası olduğunu vurgulamıştır. Davacı, özgürlüğünün kısıtlanması nedeniyle uğradığı zararın tazminini istemiştir. Temel mesele, infaz aşamasındaki bu işlemlerin "idari bir işlem" mi yoksa "adli bir işlem" mi olduğudur. Uyuşmazlık Mahkemesi, kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararıyla başlayan ve Cumhuriyet savcısı ile ceza mahkemesi tarafından yürütülen infaz sürecindeki işlemlerin adli işlem niteliğinde olduğuna hükmetmiştir 2. Bu işlemlerin idari bir işlem olarak kabul edilip idari yargı denetimine tabi tutulmasının, yargı kollarının birbirinin yerine geçmesi anlamına geleceği belirtilmiştir. İnfaz aşamasında tesis edilen Savcılık işlemleri ve mahkeme kararlarından kaynaklanan zararların tazmini istemiyle açılan davalarda Adli Yargı görevlidir 2. Bu nedenle, Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik başvurusunun

Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından verilen bu kararda da tartışılması gereken önemli noktalar bulunmaktadır. Ağır ceza mahkemelerinin, infaz sürecinde söz konusu olacak hukuka aykırılıklara ilişkin tazminat taleplerini karara bağlamak şeklinde bir görevi yoktur. Anayasa m. 142/1'e göre "mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir." CMK m. 141 ve devamında koruma tedbirleri dolayısıyla açılacak tazminat davalarını karara bağlama yetkisi ağır ceza mahkemesine verilmişken, bu durum yalnızca soruşturma veya kovuşturma evrelerinde tesis edilen işlemlere münhasırdır. İnfaz aşamasında tesis edilen hukuka aykırı bir işleme ilişkin açılacak tazminat davasını kapsamamaktadır.

Kanunen görevli kılınmayan bir mahkemenin o hususta karar vermesi yukarıda zikredilen Anayasal hükme aykırı olacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesi de isabetli olarak, bir bireysel başvuru kararında; mahkemelerin Kanun'da sayılan haller dışında bir sebebe dayanarak karar vermesi halinde bu durumun adil yargılanma hakkının (mahkemeye erişim hakkı) ihlali anlamına geleceğine karar vermiştir⁴³.

Bu nedenle tıpkı yukarıda verdiğimiz örnekte olduğu gibi, genel hükümler uyarınca, bu uyuşmazlık bakımından da tazminat davasını karara bağlama yetkisinin asliye hukuk mahkemesinde olması gerektiği kanaatindeyiz.

---

reddine ve davanın adli yargıda görülmesine karar verilmiştir. Bu karar, infaz sürecindeki hatalardan veya gecikmelerden kaynaklanan tazminat taleplerinin çözüm yerinin idari yargı değil, adli yargı yeri olduğunu kesinleştirmiştir. SONUÇ: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN REDDİNE," Uyuşmazlık Mahkemesi, Hukuk Bölümü, E. 2015/9, K. 2015/17, 26.01.2015. (<https://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/>) 03.01.2026.

⁴³ "Somut olayda İstinaf Dairesince bozma kararı verildiğinden öncelikle yukarıda anılan bozma kararı verilebilecek hâllerden birinin mevcut olup olmadığı değerlendirilmelidir. İstinaf Dairesi kararının gerekçesine bakıldığında ilk olarak 5271 sayılı Kanun'un 289. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ve (h) bentleri dışında bir kesin hukuka aykırılık nedeniyle bozma kararı verilmediği açıktır. Bunun yanında İstinaf Dairesi, soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmediğinin veya ön ödeme ve uzlaştırma usulünün uygulanmadığının anlaşılması ya da davanın ilk derece mahkemesinde görülmekte olan bir dava ile yürütülmesinin zorunlu olması nedenlerine de dayanmamıştır. Buna karşılık İstinaf Dairesi, dosya üzerinden yaptığı incelemeyle dosyadaki delil durumunu değerlendirmiş ve başvuru hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi ya da Mahkemece çeşitli araştırmalar yapılması gerektiğinden bahisle -bozma kararı verilebilecek hâller dışında bir nedenle- beraat hükümlerinin bozulmasına karar vermiştir. 57. Somut olayda İstinaf Dairesi *kanunda açıkça öngörülmiş hâller dışında* bir nedenle bozma kararı vermiş, bunun sonucunda başvuru kanun yoluna başvurma hakkının elinden alınmasına yol açmıştır. Böylelikle istinaf kanun yolu incelemesine ilişkin kuralların İstinaf Dairesince yapılan yorumun kişilerce öngörülebilecek belirlilikte olmadığı ve kanunun lafzıyla çeliştiği görülmüştür. Diğer bir ifadeyle İstinaf Dairesinin bu kararıyla başvuru mahkemesine erişim hakkını kanuni dayanağı bulunmayan bir müdahalede bulunulmuştur. Açıklanan gerekçelerle İstinaf Dairesinin 5271 sayılı Kanun'da sınırlı olarak sayılı hâller dışında bir sebeple bozma kararı vermesiyle gerçekleşen müdahalenin kanuni dayanağının olmaması nedeniyle başvuru Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir." AYM, Ömer Oral, B. No: 2023/33667, 09/1/2025.

B. Denetimli Serbestlik Kurumunun Uygulanmaması veya Yanlış Uygulanması Dolayısıyla Tazminat İstemi

1. Genel Olarak Denetimli Serbestlik

Cezanın amacı, yüzyıllardır tartışılan ve günümüzde de güncelliğini koruyan bir meseledir⁴⁴. Bu bağlamda, cezalandırmanın hangi amaca hizmet etmesi gerektiğine dair çeşitli teoriler geliştirilmiştir⁴⁵. Bununla birlikte, hangi teori benimsenirse benimsensin, hükümlünün bir insan olduğu ve temel hakların süjesi olduğu da gözden kaçırılmamalıdır.⁴⁶ Cezanın amacının yalnızca bir yaptırım olarak görülmemesi, aynı zamanda hükümlünün toplumsal yaşama yeniden kazandırılması olarak da düşünülmesi gerekir⁴⁷.

Bu noktada denetimli serbestlik, belirli şartları taşıyan hükümlünün toplum yaşamına uyumunu kolaylaştırmayı amaçlayan, özgürlüğü tamamen kısıtlamak yerine kişisel duruma uygun denetim biçimlerini belirlemeyi hedefleyen bir ceza adalet kurumu olarak karşımıza çıkmaktadır⁴⁸. Denetimli serbestlik, yalnızca hükümlünün bireysel düzeyde yeniden topluma kazandırılmasını değil, aynı zamanda mağdur üzerinde oluşan suç etkilerinin azaltılmasını da hedefler⁴⁹. Bu kurumdan yararlanan hükümlü, cezasının tamamını veya bir kısmını ceza infaz kurumu dışında geçirir ve bu süre zarfında çeşitli denetim mekanizmalarına tabi tutulur⁵⁰. Böylelikle, hükümlünün sosyal çevresiyle bağları kopmadan, toplumsal yaşam içerisinde denetim altında tutulması ve bu yolla ıslah edilmesi mümkün olmaktadır⁵¹.

Cezanın denetimli serbestlik şeklinde infazı usulü, Türk hukukuna “6291 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri İle Koruma Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla” getirilmiştir⁵². Denetimli serbestlik sisteminde, hükümlünün toplumdan soyutlanmaması, dışlanma, yabancılaşma ve damgalama yaşamaması, böylelikle de sosyal bütünleşmenin sağlanması amaçlanmaktadır⁵³. Denetimli serbestlik sisteminin, denetim, yardım, rehberlik, koruma ve önleme şeklinde fonksiyonları da vardır⁵⁴.

5275 sayılı CGTİHK’ya eklenen 105/A maddesi uyarınca “Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan

⁴⁴ Mehmet Emin Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Ankara, Adalet Yayınevi, 2020), s. 824.

⁴⁵ Hakan Yavuz, *Türkiye’de Denetimli Serbestlik Mümkün Müdür? Dünü, Bugünü ve Yarınıyla Türk Ceza Adalet Sisteminde Denetimli Serbestlik*, (Ankara, Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayınları, 2016) 15.

⁴⁶ Osman Atalay, *Ceza Hukukunda İnfaz Hukukunun Yeri ve Denetimli Serbestlik*, (Ankara, Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayınları, 2016) 10; Yavuz, *Denetimli Serbestlik*, s. 16.

⁴⁷ Faruk Turhan ve Abdurrahim Altıkat, “Yeni Bir Ceza İnfaz Usulü Olarak Denetimli Serbestlik ve Bu Usulden Yararlanma Şartları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2/2 (2012): 2-3; Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 617; İbrahim Usta ve Hakan Öztürk, “Denetimli Serbestlik”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 5/13 (2010): 11.

⁴⁸ Yavuz, *Denetimli Serbestlik*, s. 16; Atalay, *Denetimli Serbestlik*, s. 10; Timur Demirbaş, *Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak Hapis Cezasının İnfazı*, Ankara, Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayınları, 2016), 27; Turhan ve Altıkat, *Denetimli Serbestlik*, s. 4.

⁴⁹ Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 603; Cansu Türkmen, “7242 Sayılı Kanun ile Getirilen Değişiklikler Işığında Hapis Cezasının Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak İnfazı”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7/2 (2021): 317; Yavuz, *Denetimli Serbestlik*, 16; Turhan ve Altıkat, *Denetimli Serbestlik*, 3.

⁵⁰ Türkmen, s. 318; Turhan ve Altıkat, *Denetimli Serbestlik*, 3-4.

⁵¹ Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, s. 603; Turhan ve Altıkat, *Denetimli Serbestlik*, 3.

⁵² Vehbi Kadri Kamer, *Türkiye’de Denetimli Serbestlik Sisteminin Kuruluşu ve Gelişimi*, (Ankara, Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayınları, 2016), 24-26.

⁵³ Yavuz, *Denetimli Serbestlik*, 60; Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 618; Kamer, *Denetimli Serbestlik*, 25.

⁵⁴ Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, 619.

değerlendirme raporu dikkate alınarak, hükmün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.”

2. Denetimli Serbestlik Tedbirinin Hiç veya Gereği Gibi Uygulanmaması Halinde Tazminat

Uygulamada hükümlünün denetimli serbestlik tedbirinden faydalanmasına engel olunması halinde tazminat davası açılıp açılmayacağı, bu hususta hangi yargı kolunun yetkili olduğu meselesi de tartışılmıştır.

Yargıtay kararına konu olan bir olayda infaz hakimliğince, hükümlünün kalan cezasının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına⁵⁵ karar verilmiştir. Bununla birlikte denetimli serbestlik müdürlüğünde çalışan memurun hatalı uygulaması sonucu hükümlünün kalan cezası kapalı ceza infaz kurumunda infaz edilmiş, kişi denetimli serbestlikten faydalanamamıştır. Hükümlünün tazminat talebiyle açtığı davada Yargıtay, tazminat isteminin idari yargı kolunda talep edilmesi gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir⁵⁶.

Bu olay bakımından, kişi hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmayarak hükümlünün cezasının kalan kısmının kapalı infaz kurumunda çekirilmesi denetimli serbestlik memurunun şahsi bir kusurundan kaynaklanmıştır. Bu sebeple, Anayasa m. 125/son gereğince, tazminat talebinin idari yargı merciinde ileri sürülmesi gerekir. İnfaz hakimliğince hükümlü hakkında zaten denetimli serbestlik kararı verilmiştir. Hükümlünün denetimli serbestlik uygulamasından yararlanamaması infaz hakimliğinin hatalı bir karar veya uygulamasından değil, denetimli serbestlik müdürlüğünde çalışan bir memurun şahsi bir kusurundan kaynaklanmıştır. Burada yargısal bir işlem söz konusu olmayıp, idari bir işlemin yetki unsuru yönünden sakatlığı söz konusudur. Bu nedenle uyuşmazlığın çözümü bakımından Yargıtay’ın görevli yargı kolunun idari yargı mercii olduğu şeklindeki yaklaşımı isabetlidir.

Yargıtay kararına konu olan başka bir olayda ise cezaevine yasak eşya soktuğu için hükümlü hakkında hem ceza hem de disiplin soruşturması başlatılmıştır. Hükümlü ceza davasından beraat etmesine rağmen disiplin cezası alması sebebiyle (12 gün hücre ve 1 aylık disiplin) denetimli serbestlik tedbirinden faydalanamamıştır. Hükümlü denetimli serbestlik tedbirinden faydalanamadığı ve tahliye edilmediği gerekçesiyle CMK m. 141 ve devamı hükümleri gereğince ağır ceza mahkemesinde tazminat

⁵⁵ Turhan ve Altıkat, *Denetimli Serbestlik*, s. 3.

⁵⁶ “Yapılan incelemeye, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, incelenen dosya kapsamına göre, davacı vekilinin sair temyiz itirazlarının reddine, ancak; Tazminat istemine ilişkin CMK’nın 141. maddesinde suç soruşturması ve kovuşturması sırasında gerçekleşen koruma tedbirlerindeki hukuka aykırılıklar yönünden bu kanun hükümlerine göre tazminat istenebileceği belirtilerek tazminat istenebilecek hallerin tahdidi şekilde sıralandığı, davacının, hükümlü olarak cezasını infaz ettiği sırada, talebi üzerine İzmir İnfaz Hakimliği’nin 18/08/2015 tarih ve 2015/440-4371 E-K sayılı kararı ile şartlı salıverilme tarihi olan 14/12/2015 tarihine kadar olan cezasının kalan kısmını denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edilmesine karar verilerek aynı gün tahliye edildiği, davacının 6291 sayılı yasanın 1/6-a maddesi gereğince 3 günlük yasal süre içerisinde İzmir Denetimli Serbestlik Müdürlüğüne başvurusunu yaptığını, ancak İzmir Denetimli Serbestlik Müdürlüğünde çalışan görevli memurla yaptığı görüşmede evrağının henüz gelmediği denilmek suretiyle geri çevrildiğini, bunun üzerine davacının yasal sürede Denetimli Serbestlik Memurluğuna başvuru yapmaması sebebiyle hakkında İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğunu, İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 29/09/2015 tarih, 2015/4401 - 4371 E-K sayılı ek kararı ile tahliye kararının kaldırılarak cezasının infazına Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılmasına karar verildiği, 2015/78483 soruşturma sayılı hazırlık evrakı ile davacı hakkında Hükümlünün Kaçması suçundan dava açıldığı, yargılamanın İzmir 39. Asliye Ceza Mahkemesinin 2015/703 esas sayılı dosyasında yapıldığı ve beraatine karar verildiği, karar gerekçesinde denetimli serbestlik müdürlüğünde görevli memur olarak çalışan tanık Turhan A. tarafından da davacının esasında süresinde başvuru yaptığının, evrakların kayıt kabul bürosuna düştüğünü sonradan öğrendiğini beyan ettiği görülmekle, Davacının fazladan cezaevinde kalmasında denetimli serbestlik memurunun hatasının bulunduğunu vurgulayarak tazminat istemine ilişkin davanın gereğinin takdirinin idari yargı görev alanında kaldığı ve bu mahkemeler önünde tazminat isteminde bulunulabileceği gözetilip; görevsizlik kararı verilmesi yerine, yargılamaya devamla yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi, Kanuna aykırı olup” Yar. 12. CD, E. 2019/2326, K.2021/2040, 01.03.2021. (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) 03.01.2026.

davası açmıştır. Yargıtay ise bu talebin ağır ceza mahkemesinde değil de idari yargı mercilerinde ileri sürülmesi gerektiği gerekçesiyle bozma kararı vermiştir⁵⁷. Yargıtay gerekçe olarak da CMK m. 141'in suç soruşturması ve kovuşturması sırasında ve kanunda tahdidi olarak sayılan hallere münhasıran uygulanabileceğini belirtmiştir. Yargıtay'a göre denetimli serbestliğin hiç veya gereği gibi uygulanmaması hali, CMK m. 141 kapsamında tazminat istenebilecek hallerden birisi değildir.

Bunun üzerine davacı idari yargı merciinde (idare mahkemesi) tazminat davası açmıştır. İdare mahkemesi, İnfaz Hakimliği Kanunu (m. 4) gereğince hükümlü ve tutukluların işlem ve faaliyetlerine ilişkin şikayetleri inceleme ve karara bağlama yetkisinin İnfaz Hakimliğinde olduğunu belirtmiştir. Bu hakimliğin de adli yargı kolu içerisinde bulunduğunu, haliyle davanın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğine ve davanın görev yönünden reddine karar vermiştir. Nihayetinde ise yargı kolu uyuşmazlığının giderilmesini sağlamak maksadıyla dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi yaptığı incelemede öncelikle İnfaz Hakimliği Kanunu hükümlerine işaret etmiş ve mezkûr Kanunun 4. maddesinde hükümlü ve tutukluların şikayetlerini inceleme yetkisinin infaz hakimliklerine verildiğini belirtmiştir. Bu şikayetlere bakmakla görevli infaz hakimliği, adli yargı kolu içerisinde görev yapan yargısal bir merci olduğundan, tazminat talebinin de adli yargı kolunda çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Bununla birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu tazminat davasına bakmakla görevli olduğuna dair herhangi bir karar verme yetkisinin/zorunluluğunun bulunmadığını belirtmiştir. Mahkemeye göre bu belirlemenin adli yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerekmektedir. Uyuşmazlık Mahkemesi infaz sürecindeki tazminat taleplerinin adli yargı kolunda dermeyeran edilebileceğini belirtmiş olmakla birlikte bu yargı yerinin ağır ceza mahkemesi mi yoksa asliye hukuk mahkemesi mi olduğunu belirtmemiştir. Oysa yukarıda verdiğimiz görece eski tarihli kararlarında ise infaz sürecindeki hukuka aykırı uygulamalar dolayısıyla söz konusu olacak tazminat davalarının CMK m. 141 ve devamı uyarınca ağır ceza mahkemesinde açılması gerektiğine karar vermektedir⁵⁸. Bu bağlamda Uyuşmazlık Mahkemesi'nin eski içtihatlarından ayrıldığı hususu dikkat çekilmesi gereken bir noktadır.

⁵⁷ “...yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin kovuşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya kapsamına göre davacı vekilinin sair temyiz itirazlarının reddine, ancak; Tazminat istemine ilişkin CMK'nın 141. maddesinde suç soruşturması ve kovuşturması sırasında gerçekleşen koruma tedbirlerindeki hukuka aykırılıklar yönünden bu kanun hükümlerine göre tazminat istenebileceği belirtilerek tazminat istenebilecek hallerin tahdidi şekilde sıralandığı, davacının Bafra Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu esnada tedavi için sevk edildiği Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Onkoloji bölümündeki hastane odasına yasak eşya soktuğu gerekçesiyle Samsun E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunca verilen 12 gün hücre ve 1 aylık disiplin ile cezalandırıldığını, bu sebeple *denetimli serbestlik* tedbirinden de faydalanmadığı nedeniyle tazminat istemine ilişkin davanın gereğinin takdirinin idari yargı görev alanında kaldığı ve bu mahkemeler önünde tazminat isteminde bulunulabileceği gözetilip; görevsizlik kararı verilmesi yerine, yargılamaya devamla yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi, Kanuna aykırı olup, davacı vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Kanunun 8. maddesi uyarınca halen uygulanmakta olan 1412 sayılı CMUK'un 321. maddesi gereğince isteme aykırı olarak BOZULMASINA...” karar vermiştir.” Yar. 12. CD, E. 2021/7856, K. 2021/9030, 20.12.2021. (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) 03.01.2026.

⁵⁸ “A. İlk İnceleme 12. Uyuşmazlık Mahkemesinin M. T.'in Başkanlığında, Üyeler N. T., D. A., E. S., A. A., M. B. ve B. Ç.'in katılımlarıyla yapılan 27/11/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi. B. Esasın İncelenmesi 13. Raportör-Hâkim G. A. P.'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı H. İ. Ç. ve Danıştay Savcısı Y. B.'in davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü: 14. Dava, davacının hükümlü olarak bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda kendisine verilen hücre ve disiplin cezaları nedeniyle koşullu salıverilmeden faydalandırılmayarak hürriyetinin mevzuata aykırı olarak kısıtlandığı iddiası ve uğranılan zararın giderilmesi istemiyle açılmıştır. 15. Olayda; davacı iddiası, yukarıda hükümlerine yer verilen 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesinde yer alan "...Hükümlülerin

Uyuşmazlık Mahkemesi bu somut olayda, yetkili ve görevli mahkeme hakkında açık bir sonuca varmamış olabilir. Bununla birlikte tam bu noktada adli yargı kolu içerisinde hangi mahkemenin görevli olacağının tartışılması gerekmektedir:

İnfaz Hakimliği Kanunu m. 4'te infaz hakimliklerinin görevi düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme oldukça geniş kapsamlı olmakla birlikte, infaz hakimlikleri genel olarak hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak hususunda yetkilidirler.

İnfaz Hakimliği Kanunu'nda 7242 sayılı Kanun'la çok önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerle infaza yönelik işlem ve faaliyetlere ilişkin kararların bu alanda uzmanlaşmış infaz hâkimlikleri tarafından verilmesi amaçlanmıştır. İnfaz hukukunun kendine has yapısı ve infazın bireyselleştirilmesinin mecburiyeti bu alanda ihtisaslaşmayı zorunlu kılmaktadır. Üstelik ceza infaz mevzuatının çok hızlı değiştiği bir uygulamada infaza ilişkin işlem ve faaliyetlerin bu alanda uzmanlaşmış bir hakimlik tarafından yapılacak olması infaz hukukumuz bakımından desteklenmesi gereken bir yaklaşımdır.

Konuyu daha iyi irdelemek adına mezkûr Kanunun gerekçesine bakıldığında infaza ilişkin işlem ve faaliyet terimlerinin tanımlanmış olduğunu görmekteyiz. Madde gerekçesinde “işlem” kavramı, hükümlü ve tutuklular hakkında yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre hukuki sonuç doğurmaya yönelik her türlü karar, önlem ve irade açıklaması olarak; “faaliyet” kavramı ise hükümlü ve tutukluların konumlarında değişiklik yapan her türlü eylem ile iyileştirme ve eğitim programlarına uygun olan çalışmalar olarak tanımlanmıştır⁵⁹. Bu bağlamda hükümlü hakkında verilecek bir denetimli serbestlik kararı da bir *infaz hukuku işlemidir*.

Peki infaz hakimlikleri; yukarıda verdiğimiz somut örnekte olduğu gibi denetimli serbestliğin geç uygulanması veya hukuka aykırı olarak uygulanmaması sebebiyle açılacak olan tazminat davalarını görme hususunda yetkili midir? Ya da bu konuda Kanunda özel bir düzenlemeye ihtiyaç var mıdır?

Kanun koyucu, infaza ilişkin eylem ve işlemlere yönelik şikâyetlerin infaz hakimlikleri tarafından hızlı bir şekilde incelenip sonuçlandırılmasını hedeflemektedir. Ayrıca bu şikâyetlerin değerlendirilmesi sürecinde infaza özgü, özel gerekliliklerin göz önünde bulundurulmasını sağlamak amacıyla, söz konusu eylem ve işlemlerin yargısal denetim merciinin idari yargı değil, infaz hâkimlikleri olmasını öngördüğü anlaşılmaktadır⁶⁰.

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere, infaz hakimlikleri, infaza ilişkin konularda ihtisaslaşmış bir yargı merciidir, idari bir merci değildir. Cezanın infazı sürecinde ceza infaz kurumu, denetimli serbestlik müdürlüğü gibi idari merciler de karşımıza çıkabilir. Ancak infaz hakimliği bir idari merci olmayıp, yargısal işlem tesis eden bir yargı mercii konumundadır. İnfaz hakimliğinin işlem ve kararları infaz sürecini devam ettiren, infazın devamını sağlayan kararlardır.

cezalarının infazı .... Hükümlü ve tutuldular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aynen olduğu... gibi işlem ve faaliyetlere” ilişkin olup, bu şikâyetleri incelemenin ve karara bağlamanın İnfaz Hâkimliğinin görevinde olduğu düzenlemesine istinaden, bu konulardaki şikâyetlere bakmakla adli yargı yerinin görevli olduğu belirlendiğinden, aynı şikâyetten kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemli davalara da adli yargı yerinde bakılacağı, ancak Uyuşmazlık Mahkemesinin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisi bulunmadığı gözetildiğinde, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.” Uyuşmazlık Mahkemesi, Hukuk Bölümü, 535/671, 27.11.2023. (<https://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/>) 04.01.2026.

⁵⁹ Bahattin Aras, “İnfaz Hukukuna Hakim Olan İlkeler Işığında İnfaz Hakimliklerinin Görev ve Yetkileri”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17/2 (2022): 438. Madde metinlerinin gerekçeleri için bkz. Türkiye Büyük Millet Meclisi, (Erişim Tarihi, Eylül 24 2025) <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D21/Y3/T1/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/24f8e412-1f31-4308-8998-47dacf43b85c.htm>

⁶⁰ Aras, “İnfaz Hakimliklerinin Görev ve Yetkileri”, 439.

Bununla birlikte gerek İnfaz Hakimliği Kanunu gerekse de diğer mevzuata bakıldığında infaz hâkimliklerine çekişmeli yargı işine giren herhangi bir görev verilmediği görülmektedir. İnfaz hakimlikleri yalnızca infaz aşamasında hükümlü ve tutuklular hakkında idare tarafından gerçekleştirilen işlemlere karşı ilgililerin şikayetlerini inceleme görevini haizdir. İnfaz hâkimliklerinde, disiplin cezalarına ilişkin şikayetler haricinde duruşma yapılmamakta, infaz hâkimliklerinin verdiği kararlar temyiz incelemesine tabi olmamakta, kararlar yalnızca itirazen ağır ceza mahkemelerince incelenebilmektedir (4675 sayılı Kanun m. 6/son).

Nitekim bir Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararında da infaz hâkimliklerinin görevinin infaz kurumlarındaki yönetsel (idari) işlemleri şikâyet yolu ile denetlemekten ibaret olduğu belirtilmektedir⁶¹.

Denetimli serbestlik veya koşullu salıverilme uygulamalarıyla ilgili infaz hakimliklerine şikâyet yolu ile başvuru yapılabilse de infaz hakimliğinin bu infaz usullerinin haksız ve/veya hukuka aykırı uygulanması dolayısıyla açılacak tazminat davalarına bakma görevi bulunmamaktadır. İnfaz hakimliklerinin görevlerini düzenleyen İnfaz Hakimliği Kanunu'nun dördüncü maddesine bakıldığında, gerçekten de söz konusu hakimliklere hükümlü ve tutukluların infaza ilişkin şikayetlerini inceleme ve karara bağlama yetkisinin verildiği görülmektedir. Güncel mevzuat düzenlemelerine göre infaz hakimliklerinin, infaz aşamasında söz konusu olacak hukuka aykırı bir işlem veya faaliyet dolayısıyla ilgililerin zarar görmesi durumunda açılacak tazminat davalarını görme ve karara bağlama yetkisi söz konusu değildir.

İnfaz hakimliklerine ilişkin tespitimizi yukarıda ortaya koymuş olmakla birlikte konuyu bir de CMK bağlamında değerlendirelim. Zira tazminat sorumluluğu denilince CMK'dan aklımıza ilk gelen hüküm şüphesiz 141. madde olmaktadır. İfade etmek gerekir ki, infaza ilişkin işlem ve faaliyetler dolayısıyla açılacak tazminat davasının CMK m. 141 vd. gereğince ağır ceza mahkemesinde veya tazminat komisyonunda görülmesine imkân bulunmamaktadır. Zira CMK m. 141/1-3'te belirtildiği üzere, koruma tedbirleri nedeniyle tazminat hükümlerinin uygulanabilmesi için kanunda tahdidi olarak sayılan hallerin söz konusu olması ve daha da önemlisi bunların; suç soruşturması veya kovuşturması sırasında meydana gelmesi gerekir. İnfaz sürecinde tesis edilen işlem ve faaliyetler dolayısıyla hükümlünün açmak istediği tazminat davasına CMK m. 141'in kıyasen uygulanması kabul edilemez. CMK m. 141 ve devamı dolayısıyla açılacak tazminat davası sınırlayıcı olarak sayılmıştır ve bu konuda kıyas yapılamayacaktır.

Tüm bu gerekçe ve değerlendirmeler sonucunda nihai durumda infaz sürecinde karşılaşılan hukuka aykırı işlem ve faaliyetler dolayısıyla hükümlü tarafından bir tazminat davası açılmak istenirse bu talebin, tazminat hukukunun genel prensipleri uyarınca, asliye hukuk mahkemesine iletilmesi gerektiği kanaatinde olduğumuzu belirtmek isteriz.

Bu konuda daha isabetli olduğunu düşündüğümüz somut önerimiz ise; İnfaz Hakimliği Kanunu'nun, infaz hakimliklerinin görev ve yetkilerini düzenleyen dördüncü maddesine açık bir hüküm eklenerek mevcut soruna çözüm üretilebileceği ve uygulamadaki kafa karışıklığının bu sayede giderilebileceği yönündedir. Çalışmamızı, söz konusu hükmün düzenlenme şekli hususundaki önerimizi belirterek noktalamak isteriz: "İnfaz aşamasında tesis edilen işlem veya kararlar dolayısıyla maddi ve manevi zararı söz konusu olan kişiler, bu zararlarının giderilmesini Devletten isteyebilirler. Tazminat istemi, infaza ilişkin karar, işlem veya faaliyetin yapıldığı yer infaz hakimliğince karara bağlanır. Devlet, ödediği tazminatı, görevinin gereklerine aykırı hareket ederek görevini kötüye kullanan hakimlere bir yıl içinde rücu eder."

⁶¹ Yar. CGK, E. 2004/1-110, K. 2004/150, 29.06.2004.

SONUÇ

Kamu otoriteleri ve yetkili merciler icra ettikleri görevler esnasında veya görevleri dolayısıyla kişilerin mağduriyetine sebep olmuşlarsa hukuk devleti ilkesi uyarınca sorumlulukları söz konusu olmalıdır. Nitekim, Anayasa'nın 129/5. maddesi uyarınca, memurlar ve diğer kamu görevlileri yetkilerini kullanırken kişilerin mağduriyetine sebep olmuşlarsa ilgililer elbette tazminat davası açabilirler; ancak bu davalar yalnızca idare aleyhine açılabilmektedir.

Bununla birlikte, bazı hallerde kanun koyucu, kamu görevlilerinin tazminat sorumluluklarını ayrıca düzenleyebilmektedir. Nitekim, Anayasa'nın "*kişi hürriyeti ve güvenliği*" başlıklı 19. maddesinin son fıkrasında, belirtilen haller dışında hukuka aykırı bir işleme tabi tutulan kişilerin uğradıkları zararların, tazminat hukukunun genel prensiplerine göre devlet tarafından karşılanacağı açıkça hüküm altına alınmıştır. Zira burada söz konusu olan yaşam hakkından sonra belki de insanın en vazgeçilmez hakkı olan "*kişi hürriyeti ve güvenliği*" hakkıdır. Üstelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de taraf devletlere benzer bir yükümlülük getirerek, özellikle koruma tedbirlerinin hukuka aykırı uygulanması dolayısıyla devletin tazminat sorumluluğunun söz konusu olacağını belirtmiştir.

Yakalama veya tutuklamanın haksız ya da hukuka aykırı olarak gerçekleştirilmesi nedeniyle ilgiliye tazminat ödenmesi hali ilk kez 1961 Anayasasının 30'uncu maddesinde yer almıştır. Bu anayasal düzenlemenin bir gereği olarak "466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanana Tazminat Verilmesi Hakkında Kanun" ile tazminatı gerektiren haller ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. 1 Haziran 2005 tarihinde 5271 sayılı CMK'nın yürürlüğe girmesi ile CMK'nın 141 ve devamı maddelerinde daha kapsamlı düzenlemelere yer verilmiştir. Bahsettiğimiz hükümde sayılan tazminat sebepleri Kanunda tahdidi olarak sayılmış hallere münhasırdır. Söz konusu hükmün üçüncü fıkrasına Devletin sorumluluk kapsamını genişleten bir hal daha sonradan eklenmiş olsa da belirtmek gerekir ki, CMK m. 141'de "*suç soruşturması veya kovuşturması sırasında*" meydana gelebilecek olan hukuka aykırılıklar hakkındaki tazminat davaları düzenlenmiştir. Bunun dışında, yani suç soruşturması veya kovuşturması dışında, meydana gelebilecek hukuka aykırılıklar dolayısıyla istenebilecek olan tazminat talepleri söz konusu maddelerin konusunu oluşturmayacaktır.

Bununla birlikte hükmün kesinleşmesi ile- eğer verilen hüküm, bir mahkûmiyet hükmü ise infaz aşaması başlayacağından- infaz sürecinde yer alan mercilerin (infaz hakimliği/savcılığı) hesap hataları sonucu veya başka bir sebeple verdikleri hukuka aykırı kararlar dolayısıyla ilgililerin bir zararının doğması durumunda, hangi mahkemeden ve ne gerekçeyle tazminat isteneceği meselesi hem doktrinde hem de yargı kararlarında tartışmalıdır. Bu konuda özellikle idari yargı kolu ile adli yargı kolu arasında uyuşmazlıklar çıkmaktadır. Adli yargı mercileri, kendilerine yapılan söz konusu başvurularda CMK m. 141 ve devamının Kanunda yazılı tahdidi haller dolayısıyla ve sadece suç soruşturması veya kovuşturması sırasında uygulanabileceğini, infaz aşamasında ise artık kovuşturması evresi de sona erdiğinden CMK m. 141 vd.'nin uygulanmayacağına karar vermekte ve idari yargı yolunu işaret etmektedirler. İdari yargı mercileri ise infaz aşamasında söz konusu olan işlemlerin yargısal işlem olduğunu, bunların idari işlem olarak nitelendirilemeyeceğini, haliyle idari yargı kolunun değil, adli yargı kolunun yetkili olması gerektiğine karar vermektedir. Uyuşmazlık Mahkemesi ise infaz aşamasında söz konusu olan işlemlerin, icra eden merciden kaynaklı olarak (infaz hakimliği/savcılığı), idari işlem olmadığını, yargısal işlem olduğunu, bunların denetiminin ise adli yargı mercilerinde yapılması gerektiğini belirtmektedir.

Kanaatimizce infaz aşamasında söz konusu olan bir hukuka aykırılığın hükümlü veya tutukluların maddi/manevi zararına sebep olması halinde ilgililer tazminat talep edebilmelidir. Zira cezalandırma yetkisi Devletin tekelinde olan bir yetki olup, bunun hukuka uygun şekilde kullanılması gerekir. Hesap hatası ya da başka bir hukuka aykırı uygulama dolayısıyla hükümlü infaz kurumundan geç tahliye edilecek olursa kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ihlal edilmiş olacağından ilgilinin bu zararının giderilmesi gerekir. Zararının giderilmesi gerektiği hususunda uygulamada bir tartışma olmasa da bu zararın hangi yargı kolunda giderilmesi gerektiği hem uygulamada hem de doktrinde tartışmalıdır. Mevcut düzenlemelerimize göre ise bu zarara ilişkin taleplerin, adli yargı kolunda görevli bir mahkemece yapılacak yargılamada incelenmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bununla birlikte adli yargı kolunda birden fazla farklı mahkeme olduğuna göre somut bir mahkeme belirtmek gerekmektedir.

CMK m. 141 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanarak infaz aşamasındaki hukuka aykırılıklar bakımından da bu madde hükümlerinin uygulanabileceği ileri sürülebilse de bu düşünceye katılmıyoruz. Elbette ceza muhakemesinde kural itibariyle kıyas yasağı söz konusu değildir. Ancak istisnai hükümlerin uygulaması da kıyas yoluyla genişletilemez. CMK m. 141 vd. yalnızca Kanun'da sınırlı şekilde sayılan hallere münhasır olarak ve daha da önemlisi suç soruşturması veya kovuşturması sırasında meydana gelen ihlaller bakımından uygulanabilecektir. Bu nedenle CMK m. 141 ve devamı maddelerin infaz aşamasındaki hukuka aykırılıklar hakkında uygulanması mümkün görünmemektedir.

İnfaz aşamasında gerçekleşen, yukarıda verdiğimiz örneklerde olduğu gibi suç unsuru içermeyen hukuka aykırılıklar için ise, soruşturma/kovuşturma evresi dışında gerçekleşen haksız bir fiilin söz konusu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunun bakımından ise haksız fiilden doğan davalarda yetkili mahkeme HMK m. 2 ve m. 16'nın birlikte değerlendirilmesi sonucunda asliye hukuk mahkemesi olarak karşımıza çıkmaktadır⁶². 5275 sayılı CGTİHK veya İnfaz Hakimliği Kanunu'nda bir değişiklik yapıncaya kadar, infaz işlem ve faaliyetlerine ilişkin tazminat taleplerinin asliye hukuk mahkemesinde dermeyan edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Bununla birlikte kanun koyucunun takdiri ile infaza ilişkin konularda İnfaz Hakimlikleri ihtisaslaşmış bir yargı mercii olarak oluşturulduğuna göre, İnfaz Hakimliği Kanunu'nda aşağıda sunduğumuz bağlamda bir kanun değişikliği yapılması gerektiği kanaatindeyiz. İnfaz hakimliklerinin görev ve yetkilerini düzenleyen Kanunun (4675 sayılı Kanun) dördüncü maddesine “İnfaz aşamasında, hükümlü veya tutuklular hakkında tesis edilen işlem veya kararlar dolayısıyla açılacak tazminat davaları İnfaz Hakimliğince incelenir.” şeklinde bir hüküm eklenerek infaz aşamasında meydana gelen hukuka aykırılıklar dolayısıyla ilgililerin tazminat davasını infaz hakimliklerinde açması imkânı getirilmesi söz konusu tartışmalara bir nokta koyacak ve kafalardaki karışıklığı giderecektir.

---

⁶² Albayrak ve Mavzer, “Yetkili Mahkeme Sorunu”, 286.

KAYNAKÇA

- Akyılmaz, Bahtiyar. “Kamu Zararı ve Kamu Zararında Rücu”. *Journal Of Istanbul University Law Faculty*. 69/1-2 (2011): 61-78.
- Albayrak, Hakan ve Tahsin Mavzer, “Haksız Fiilden Doğan Davalarda Ortak Yetkili Mahkeme Sorunu”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 27/2 (2019): 279-306.
- Aldemir, Hüsnü, *Ceza Yargılamasında Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2025.
- Aras, Bahattin. “İnfaz Hukukuna Hâkim Olan İlkeler Işığında İnfaz Hakimliklerinin Görev ve Yetkileri”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 17/2 (2022): 403-455.
- Aras, Bahattin. “Uluslararası Belge ve Kararlar Işığında Cezaevlerindeki İdari ve Yargısal Denetimin İnsan Hakları İhlallerini Önlemedeki Etkisi”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12/2 (2022): 1314; Özbek, İnfaz, 80.
- Artuk, Mehmet Emin vd. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2020.
- Atalay, Osman. *Ceza Hukukunda İnfaz Hukukunun Yeri ve Denetimli Serbestlik*, Türkiye’de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu Uluslararası Yaklaşımlar Bildiri Kitabı. Ankara: Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Yayınları, 2016.
- Centel, Nur ve Hamide Zafer. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Beta Yayıncılık, 2022.
- Demirbaş, Timur. *Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak Hapis Cezasının İnfazı*. Türkiye’de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu Uluslararası Yaklaşımlar Bildiri Kitabı Ankara: Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayınları, 2016.
- Demirbaş, Timur. *İnfaz Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Gökçen, Ahmet ve M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır. *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2024.
- Göktürk, Neslihan. *Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2024.
- Hakeri, Hakan. *Genel Hükümler ve Ceza Muhakemesi Kanunu Hükümlerine Göre Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2024.
- <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D21/Y3/T1/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/24f8e412-1f31-4308-8998-47dacf43b85c.htm>
- <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D27/Y3/T2/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/63982a52-911c-491d-97f9-4628445cb5d3.pdf>
- <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y2/T2/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/cfb35b8a-65cc-44e7-b1bc-4764e98175b9.pdf>
- <https://karararama.yargitay.gov.tr/> 03.01.2026.
- <https://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/> 29.12.2025.
- Kamer, Vehbi Kadri. *Türkiye’de Denetimli Serbestlik Sisteminin Kuruluşu ve Gelişimi*. Ankara: Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayınları, 2016.
- Mahmutoğlu, Fatih. “Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların ve Hürriyeti Sınırlayıcı Emniyet Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (Federal Alman Ceza İnfaz Kanunu - 16 Mart 1976)”. *Journal Of Istanbul University Law Faculty* 55 (1-2) 2011: 501-48.
- Osman Atalay, “Mükerrer Hükümlülerin İnfazında Müddetname Hesaplamaları”. *Terazi Hukuk Dergisi*. 2/13 (2007): 113-122.
- Özbek, Veli Özer, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2025.
- Özbek, Veli Özer. *İnfaz Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2025.
- Öztürk, Bahri vd. *Ceza Muhakemesi Hukuku -Nazari ve Uygulamalı-*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Sevdiren, Öznur. “Yargıtay 12. Ceza Dairesi’nin Makul Sürede Serbest Bırakılma Hakkının İhlali Nedeniyle CMK m. 141/1(d) Bağlamında Açılan Tazminat Davaları ile İlgili İçtihadının Değerlendirilmesi”. *Suç ve Ceza Dergisi*. 1 (2020): 865-910.
- Şahin, Cumhur ve Neslihan Göktürk. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.

- Turhan, Faruk ve Abdurrahim Altıkat. “Yeni Bir Ceza İnfaz Usulü Olarak Denetimli Serbestlik ve Bu Usulden Yararlanma Şartları”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2/2 (2012): 1-46.
- Türkmen. Cansu. “7242 Sayılı Kanun ile Getirilen Değişiklikler Işığında Hapis Cezasının Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak İnfazı”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7/2 (2021): 315-347.
- Usta, İbrahim ve Hakan Öztürk, “Denetimli Serbestlik”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 5/13 (2010): 7-46.
- Ünver, Yener ve Hakan Hakeri. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2025.
- Yavuz, Hakan. *Türkiye’de Denetimli Serbestlik Mümkün Müdür? Dünü, Bugünü ve Yarınıyla Türk Ceza Adalet Sisteminde Denetimli Serbestlik*. Ankara: Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayınları, 2016.
- Yenisey, Feridun ve Ayşe Nuhoglu. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Yerdelen, Erdal. “Alman Ceza İnfaz Hukukunun Esasları”. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*. 16 (2020): 449-485.